

ved der gives en stedsevarende Hjemmel til Ekspropriation. Jeg tror nu ikke, der er Grund til at nære Betænkelighed i saa Henseende, og jeg kunde bl. a. til nærmere Begrundelse af denne min Opfattelse ønske at gøre opmærksom paa den Lov, der kort blev nævnt af det ærede Medlem for Odense Amts 2den Valgkreds (H. L. Møller), Loven af 4. Juli 1850, hvorved der gives Kommunerne Ret til Ekspropriation af Jord til Opførelse af Beboelseshuse. Her er altsaa Tale om et civilt Formaal, og her er Tale om en Lov, der er given allerede Aaret efter, at vi fik Grundloven gennemført. Naar altsaa de samme Mænd, som vedtog Danmarks Riges Grundlov, ogsaa den § 82, som man her har talt om, kunde gøre dette allerede Aaret efter Grundlovens Gennemførelse, tror jeg, at man ikke nu i 1912 behøver at frygte for, at det, her er Tale om, i og for sig skulde komme i Konflikt eller være i Modstrid med Grundlovens § 82.

Forsvarsministeren (Klaus Berntsen):

Jeg takker for den velvillige Modtagelse, det foreliggende Lovforslag har mødt i dette høje Ting. Naar der af forskellige ærede Medlemmer er anket over, at Sættningen af den Ekspropriationskommission, der her er bragt i Forslag, synes at være for meget i Lodsejernes Interesse, gør jeg opmærksom paa, at Sættningen er fastsat, som den er, fordi man i det andet Ting har været saa om over Ejendomsretten og Bestemmelserne i Grundlovens § 82, at man har ment, at naar det offentlige sætter sig i Besiddelse af private Mænds Ejendom, maa man være saa hensynsfuld som muligt overfor den vedkommende Ejer og ikke angribe hans Ret ved at sætte Kommissionen saaledes, at den muligen vilde tage mere Hensyn til det offentlige, til Statens eller Kommunens Tary end til den enkelte Lodsejers. Men det er i hvert Fald et Spørgsmaal, man nærmere kan overveje i det Udvalg, der vil faa med Sagens videre Behandling at gøre.

Det ærede Medlem fra Helsingør (Christian Rasmussen) har gjort opmærksom paa, at Lovforslaget gaar videre end paakrævet af Helsingør Byraad. Ja, det er ganske naturligt, for Helsingør Byraad har kun haft med Byens egne Anliggender at gøre. Det vilde have set underligt ud, om det havde foreslaaet Foranstaltninger af videre Udstrækning, end der paakræves i selve Byen, nemlig at Byraadet faar Ret til at ekspropriere det Areal, som det har lovet

skulde blive indtaget til Udvidelse af Øvelsespladsen i Helsingør. Men det er de andre Spørgsmaal af lignende Art, der have været rejste omkring i andre Garnisonsbyer, som have foranlediget Ministeriet til at mene, at man burde have en Lov, der ikke blot angik dette enkelte Tilfælde, men i det hele i tilsvarende Tilfælde satte Forsvarsministeriet i Stand til at ekspropriere enten til Ejendom eller til Brug.

Den eneste Indvending af særlig Betydning mod Lovforslaget fremkom fra det ærede Medlem for Sorø Amts 1ste Valgkreds (Zahle). Det ærede Medlem havde ikke noget imod, at man gav Ekspropriationsret for Tilfældet i Helsingør eller for Tilfældet i Aalborg. Saa vidt jeg forstod det ærede Medlem, var han endog beredvillig til at udstrække Myndigheden til at omfatte samtlige de nye Garnisonsbyer her paa Sjælland. Men det ærede Medlem var i det hele inde paa den Betragtning, som hans Meningsfælle i Landstinget har gjort gældende, nemlig at Lovforslaget i og for sig, naar det faar den Udstrækning og det Omfang, der er tilsigtet, vil være i Strid med Bestemmelsen i Grundlovens § 82. Naar det ærede Medlem fastholder det, forstaar jeg for Resten ikke, hvordan han kunde udtale, at dersom det drejede sig om civile Formaal, havde han ingen Indvending at gøre. (Zahle: Jeg sagde, at det havde jeg). Det forekom mig, at det ærede Medlem vilde kunne gaa ind paa, at i borgerlige Øjemed kunde man ekspropriere uden særlig Lov. (Zahle: Nej, jeg sagde det modsatte). Saa har jeg misforstaaet det ærede Medlem, saa skal jeg ikke fastholde dette. Men jeg vil dog gøre opmærksom paa, at her er selvfølgelig ikke Tale om at gøre Forskel paa civile og militære Formaal. Ethvert Statsformaal maa være ligestillet overfor Lovgivningen. Men naar man nu har været saa om over Grundlovens § 82, skal jeg minde om, at Lovgivningsmagten har gennem det Aaremaal, der er gaaet, siden Grundloven af 5. Juni 1849 udkom, praktisk fortolket denne Paragraf ved en Mængde Love, der hjemle Ekspropriationsret i ensartede Øjemed, uden at man for hvert enkelt Tilfælde skal gaa til en særlig Lov.

Den første Bestemmelse, jeg kender i vor Lovgivning, vedrørende Retten til Ekspropriation af Andenmands Ejendom indeholdes i Anordningen af 13. December 1793 og Forordningen af 22. November 1799, der hjemle Ekspropriationsret, henholdsvis til Anlæg og Vedligeholdelse af